

Barcelona Treball

Construcció

Informe sectorial 2013

Amb la col·laboració de:

Col·legi d'Aparelladors, Arquitectes Tècnics i
Enginyers d'Edificació de Barcelona

Cofinancen:

Les 10 claus per conèixer el sector

Les situació actual del sector esdevé un bon moment per la reorientació professional dins el sector, la formació i l'especialització.

El sector

El sector de la construcció inclou l'edificació (residencial i no residencial), la rehabilitació, l'enginyeria o obra civil, i tota una sèrie d'activitats de construcció especialitzades vinculades a tasques més específiques com, per exemple, el muntatge d'elevadors, la col·locació de parquet, etc.

Principals àmbits d'activitat

El sector inclou com a principals àmbits d'activitat, els següents: l'obra nova; els acabats i rehabilitació d'edificis residencials i no residencials; la construcció de xarxes i carreteres; i un seguit d'activitats relacionades amb les instal·lacions en obres i altres activitats especialitzades.

Tendències

La construcció tendirà cap a uns requeriments majors en especialització professional i tecnologia. Així mateix, la rehabilitació i les tasques vinculades a la construcció sostenible i respectuosa amb el medi ambient emergiran com a àmbits d'activitat de pes a curt, mig i llarg termini i com a solució per aportar qualitat al parc d'habitatges.

Pes econòmic

El sector tendeix cap a un reequilibri entre oferta i demanda. Aquest reequilibri comporta un reajustament important en l'àmbit de l'edificació, principalment en la residencial, i també en el de les infraestructures públiques. Pràcticament tots els àmbits d'activitat hi estan afectats en major o menor mesura. La rehabilitació és l'activitat que presenta millors perspectives.

L'ocupació

Després d'anys de creixement continuat, des de 2008 la construcció ha experimentat una pèrdua neta de llocs de treball que s'ha mantingut fins al 2012 i que, previsiblement, s'estendrà fins el moment en què el sector torni a generar volums d'activitat més significatius. Convé destacar que els nivells d'ocupació d'abans del 2008 probablement no es tornaran a assolir. Malgrat això, continua havent-hi un volum visible d'activitat per bé que en nivells més reduïts que en el passat.

Perfils professionals més demandats

La davallada de l'activitat en el sector ha suposat una disminució de la demanda de pràcticament tots els perfils existents. Ara bé, la rehabilitació emergeix com la branca d'activitat on es demandaran més tècnics especialitzats, així com treballadors amb diverses especialitats d'obra, és a dir, polivalents. A més, el coneixement i execució de requeriments de sostenibilitat en la construcció d'edificacions serà un aspecte a tenir en compte a l'hora d'inserir-se al sector.

Ocupacions més demandades

En general, les ocupacions més demandades seran les vinculades a la rehabilitació i al manteniment d'edificis, per exemple, el tècnic en rehabilitació d'edificis, i xarxes i carreteres. No obstant, també es demandaran perfils professionals amb capacitat per aplicar criteris de sostenibilitat ambiental als edificis, per exemple, el tècnic de gestió ambiental en obres o el tècnic de control de qualitat de materials.

Projecció futura

Pel que fa a l'edificació residencial, caldrà esperar a una millora creditícia i a un absorbiment de part de l'estoc d'habitatges nous en oferta existents per observar un retorn a nivells significatius d'activitat. En relació a l'edificació no residencial i a l'obra civil, les retallades pressupostàries actuals estan suposant i suposaran una retracció d'aquestes dues branques a curt termini. Pel que fa a la rehabilitació, molt possiblement prendrà una posició preminent dins de l'estructura productiva sectorial.

Debilitats

La situació de crisi del sector ha provocat la caiguda de l'activitat, que s'ha traduït en pèrdua neta de llocs de treball. D'altra banda, el sector requereix de volums d'inversió de capital molt elevats, el que el fa molt dependent del sector financer (especialment en edificació) i del sector públic (especialment en l'obra civil) pel que fa al finançament de les seves activitats.

Oportunitats

La rehabilitació es pot consolidar com una de les branques d'activitat preferents del sector, donat el gran estoc d'habitatge existent, nou i de segona mà. Així mateix, la implantació de mesures d'eficiència energètica i mediambiental als edificis obrirà un camp d'especialització futura dels tècnics del sector. A més, la implantació de criteris de qualitat i de seguretat i salut a l'obra rebran un fort impuls, per la qual cosa es preveu en el futur un reforç de les diferents tasques que conformen aquesta activitat.

01 Presentació del sector

Bona part del creixement econòmic de l'Estat Espanyol i Catalunya durant els últims anys s'atribueix a l'aportació del sector de la construcció. La importància d'aquest sector en l'economia no es limita només als seus efectes directes com l'aportació al creixement de la producció i a la generació d'ocupació, sinó que a més, incentiva l'activitat i l'ocupació de molts sectors productius erigits com a proveïdors del sector de la construcció.

El sector va experimentar un moment de creixement molt important a partir de la segona meitat dels anys 90, amb un període d'extrema expansió entre els anys 2000 i 2006. Posteriorment, a partir del 2007 es va iniciar una desacceleració que es va accentuar al llarg dels exercicis següents. Actualment, el sector continua immers en aquest procés de reajustament tot i que algunes variables de demanda han començat a modificar en un sentit positiu la seva evolució més recent.

Dins el sector de la construcció, s'inclouen tres grans subsectors: l'edificació, que comprèn les activitats d'obra nova, acabats i rehabilitació d'edificis, i la promoció immobiliària; l'enginyeria civil, que integra la construcció de carreteres, vies fèrries, ponts i túnels, construcció de xarxes, i demolició i preparació de terrenys, entre altres projectes d'enginyeria civil; i les activitats de construcció especialitzada, que es refereixen a les instal·lacions en obres entre altres activitats de construcció relacionades amb la seguretat i la salut a l'obra i el muntatge d'elements com els sistemes de climatització, la fusteria i l'alumini, etc.

Finalment, convé destacar que si bé és cert que l'escenari actual del sector no presenta xifres econòmiques i d'ocupació com les que mostrava el 2007. Cal afegir que, quan les administracions públiques es recuperin de la conjuntura econòmica i macroeconòmica actual, i tornin a invertir en el desenvolupament d'infraestructures, es retornarà a ritmes de creixement positius, sobretot pel que fa a l'àmbit de l'enginyeria civil. Àmbit que, d'altra banda, és el que tradicionalment, abans de la bombolla immobiliària, havia permès l'evolució i desenvolupament de la construcció. En aquest sentit, quan això succeeixi, el sector tornarà a nivells d'estabilitat i de creixement positius.

02 Principals àmbits d'activitat

Edificació

És el subsector que comprèn la construcció d'obra nova, rehabilitació i acabats de construcció d'edificacions residencials i no residencials, i la promoció immobiliària. Convé destacar que les edificacions residencials i no residencials es diferencien per la funció social que tenen, els serveis que inclouen i les persones destinatàries.

Obra nova, acabats i rehabilitació d'edificis

L'obra nova i acabats d'edificis es refereix a l'edificació residencial i la no residencial. L'edificació residencial és la generació física de nous edificis destinats a l'habitatge. L'edificació no residencial comprèn els edificis que tenen funcions d'equipaments o de serveis diversos (biblioteques, centres cívics, poliesportius, etc.). D'altra banda, la rehabilitació és, en termes genèrics, la reforma, manteniment o millora d'edificis.

Promoció immobiliària

Més enllà del procés constructiu en sí mateix, existeixen una sèrie de tasques que van des de la presa de decisions inicials per començar una edificació, fins al seu lliurament final a la persona que ocuparà l'immoble. Tot aquest procés de caràcter més organitzatiu i econòmic és el que s'anomena promoció immobiliària.

Enginyeria civil

Aquest subsector es refereix a la construcció i el manteniment d'infraestructures diferents a l'edificació, com són les carreteres, les preses, els canals, els aeroports o la xarxa ferroviària. Queda definit per un únic àmbit d'activitat, la construcció de xarxes i carreteres, que engloba precisament tota aquesta construcció d'infraestructures viàries.

Activitats de construcció especialitzada

Sota aquest subsector s'integren les activitats que complementen al procés constructiu pròpiament dit, fonamentalment instal·lacions de tot tipus. Aquests processos acostumen a requerir d'una especialització diferent a la necessària per al procés de construcció més general. El subsector comprèn els àmbits d'activitat de les instal·lacions en obres i altres activitats especialitzades.

Instal·lacions en obres

Sota aquest àmbit es troben les activitats relacionades amb la col·locació de sistemes diversos en els edificis, com ara la calefacció i l'aigua calenta centralitzada, la climatització o elements domòtics.

Altres activitats especialitzades

Dins d'aquest àmbit es troben les activitats necessàries per a què una obra tingui serveis de qualitat, però també aquelles que són imprescindibles per a desenvolupar una obra en condicions òptimes. Així, entre les activitats especialitzades s'inclourien, per exemple, les tasques que realitzen els gruístes i aquelles vinculades a la seguretat i salut.

03

Tendències del sector

El reequilibri entre l'oferta i la demanda serà paral·lel a uns requeriments superiors en especialització professional i tecnologia. Això, contribuirà a impulsar la rehabilitació i les activitats vinculades a la construcció sostenible i respectuosa amb el medi ambient i amb la salut de les persones com a àmbits d'activitat de pes al sector.

Increment de la qualificació del personal

L'excedent de personal treballador en el sector de la construcció com a conseqüència dels últims anys de recessió econòmica (1 milió de persones expulsades del mercat de treball que difícilment tornaran a reincorporar-se al sector) ha incrementat la competència entre els i les professionals que s'hi vulguin ocupar, el que obligarà a incrementar el seus nivells de qualificació o, si més no, a dur a terme processos d'especialització formativa si volen treballar al sector.

Això comporta una evident necessitat de valorar els oficis i, a més, ara més que mai, urgeix que les persones treballadores del sector prenguin consciència de la importància de disposar d'una adequada formació. Això repercuteix tant en les persones que inicien els seus itineraris formatius com en els professionals del sector, que hauran de continuar formant-se o s'hauran de reciclar per tal d'adaptar-se a les noves tecnologies i tendències que s'incorporin al món de la construcció.

Així, la situació actual, amb a un nombre substancial de persones aturades procedents del sector, fa que sigui un moment especialment important per a la seva adaptació i reciclatge professional, que hauria de passar per una formació especialitzada.

Innovació tecnològica

Tradicionalment, el perfil tecnològic del sector ha estat considerat de baix nivell i, aquesta inèrcia que arrossega, en fa molt difícil l'evolució. Les raons que s'assenyalen són, entre d'altres, la complexitat del procés, la poca repetitivitat, el conservadorisme inherent al producte i la progressiva desqualificació de la mà d'obra.

Els instruments digitals per al disseny, els materials, els propis processos de producció i la millora dels sistemes d'execució incideixen de forma significativa en la configuració d'una nova tecnologia al sector. En aquest sentit, s'apunten les següents necessitats tecnològiques com les més interessants a desenvolupar: nous processos de construcció; construcció integrada; construcció informatzada; construcció d'edificis saludables, nous sistemes específics d'informació (GIS); aplicació de la nanotecnologia i nous materials intel·ligents o semiintel·ligents per als edificis.

Qualitat

La gestió de la qualitat, que fins ara havia estat un dels principals problemes del sector, ha passat a ser un important motor d'evolució. Actualment, sembla que les normes de qualitat només es basin en la satisfacció dels clients, i menys en l'execució de l'activitat i en la prevenció; és a dir, la certificació de qualitat que realitzen les empreses es percep més com una justificació documental (procediments, instruccions, manuals, etc.), que com una aplicació efectiva en totes les fases d'execució i processos constructius. En aquest sentit, el cas concret dels controls de seguretat i salut a l'obra és un exemple significatiu pel que fa a aquesta actitud poc proactiva vers la qualitat. De fet, segons persones expertes, al sector li manca encara una veritable consciència sobre la importància de la qualitat, tant en la gestió com en els processos de treball. És més, la implantació de normes ISO, com la ISO 9001:2000 (sistema de gestió de la qualitat), és escassa i s'aplica principalment a empreses grans, especialment a les que liciten a concurs públic.

No obstant, les actuals normatives (per exemple, el Codi tècnic de l'edificació o CTE, i altres normes més específiques com ara la EHE 08) exigeixen que la qualitat estigui present, cada vegada més, en les fases del procés constructiu, en el disseny, en els productes i materials utilitzats, en els processos d'execució, en les certificacions de qualitat de les pròpies empreses i en les garanties de l'obra. Per això, la situació econòmica que experimenta el sector pot ser un bon moment per a iniciar un procés d'aplicació efectiu dels criteris de qualitat com a forma de diferenciar una promoció immobiliària de la seva competència.

Sostenibilitat mediambiental

Els processos constructius afecten profundament el medi ambient, ja sigui transformant l'entorn, consumint recursos que afecten als cicles naturals o generant residus que tenen uns efectes visuals i mediambiental. Una de les sortides que es planteja per reduir l'impacte negatiu sobre el medi ambient i per donar una resposta a les actuals pressions normatives és que el sector es dirigeixi cap al desenvolupament sostenible.

La construcció sostenible es basa principalment en dues idees: una disminució de l'impacte ambiental de les obres construïdes (més eficiència dels recursos necessaris a llarg termini) i un descens de l'impacte paisatgístic. Per fer-ho realitat convé que les empreses del sector utilitzin materials amb un cicle de vida més respectuós amb el medi ambient, elaborin dissenys més adaptats als entorns geogràfics i climàtics, i aprofitin els recursos naturals més eficientment.

Així mateix, en la construcció dels nous edificis i dels que es puguin rehabilitar caldrà tenir en compte altres aspectes vinculats a millorar la qualitat de vida de les persones, per exemple, la utilització de pintures no al·lèrgiques, la inclusió de serveis de mobilitat, entre altres.

També és important afegir que en el futur aquests criteris de sostenibilitat aniran incorporant-se de manera natural mitjançant la incorporació de normatives mediambientals dins de les obres. De fet, a Catalunya existeix el Decret 21/2006 que regula l'adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis, el que comporta, per exemple, la introducció de sistemes de captació solar d'energia. Lògicament, això requerirà d'especialitzacions professionals adreçades a aquest camp d'activitat.

Finalment convé destacar que els projectes energètics vinculats a l'urbanisme també s'erigiran com una oportunitat de negoci i ocupació; en aquesta branca s'inclouen el disseny i construcció de sistemes de transport més eficients de l'energia o la remodelació de barris més ecoeficients mitjançant el la inclusió de calderes o plaques en edificis per convertir les ciutats en més autosostenibles, etc.

Domòtica

La domòtica a l'Estat Espanyol sorgeix cap a l'any 1990 amb les primeres actuacions i projectes. Es basa en sistemes integrats que tenen per objectiu disminuir l'energia consumida i que repercuteixen directament en el confort, en la seguretat i en les comunicacions; en definitiva, en la qualitat de vida de les persones.

Actualment, existeix un cert desconeixement del concepte de domòtica; els sistemes són poc integrats, de baixa o nul·la compatibilitat amb altres sistemes, d'elevat cost i de difícil utilització i instal·lació, el que repercuteix en què només un reduït nombre d'entitats n'estiguin especialitzades i en que hi hagi una baixa acceptació per part dels usuaris finals.

No obstant, val a dir que durant els darrers anys la domòtica s'ha vist potenciada sobre tot en edificacions no residencials, com ara en hotels o equipaments mitjançant, per exemple, l'aplicació de sistemes d'estalvi energètic. Així mateix, el desenvolupament dels telèfons mòbils com a eina d'utilitat més enllà de la mera comunicació persona a persona està ampliant les possibilitats del camp domòtic.

Internacionalització

La dinàmica constructiva dels últims anys ha estat la reducció de projectes d'obra nova i la paralització d'alguns dels que ja s'havien iniciat. Això, a més de expulsar del mercat de treball principalment a persones del sector amb baixa qualificació, i en menor mesura, a persones qualificades, ha generat noves dinàmiques. Aquestes dinàmiques es basen en un increment de la mobilitat del personal del sector, que s'ha intensificat sobretot en els perfils professionals amb més qualificació.

Així, els professionals amb alta qualificació han hagut de traslladar el seu lloc de treball allà on hi ha més activitat constructiva, com són països econòmicament emergents amb potencials de creixement considerables com el Brasil, la Xina o Polònia, entre altres.

Modularització de la construcció o tècnica industrial

És un sistema de construcció que permet reduir a la meitat el temps necessaris per construir un habitatge. Així, els edificis o habitatges es componen de mòduls quadrats o rectangulars transportables de diferents mides amb una capa inferior recoberta de formigó. Els cubs s'encaixen horitzontal o verticalment fins a formar l'estructura d'un habitatge unifamiliar, amb una o més d'una planta, o d'un edifici plurifamiliar. Aquesta tècnica no només redueix els processos de producció sinó que també disminueix la sinistralitat i les condicions laborals dels treballadors i treballadores del sector.

Programes funcionals i altres alternatives

La situació actual del sector l'ha obligat a cercar alternatives de negoci i ocupació. Això ha derivat en el desenvolupament de programes funcionals orientats a millorar els serveis dels edificis i la vida comunitària, sobretot per part dels professionals més qualificats (arquitectes o professionals de l'enginyeria civil). Alguns exemples són la inclusió de zones comunitàries d'atenció especialitzada en els edificis de nova construcció, l'habilitació d'espais per a persones de la tercera edat, el desenvolupament de projectes d'interiorisme i retail, la pràctica pericial, entre altres programes destinats a millorar la qualitat de vida de les persones mitjançant pràctiques de disseny i construcció.

04 El sector en xifres

Dades econòmiques

- La participació de la construcció al PIB abans de la crisi (2007) se situava al 10,6% a l'Estat Espanyol i al 9,6% a Catalunya. Aquesta mateixa dada per al 2010 (darrera dada oficial disponible) va ser molt diferent, el 9,2% a l'Estat Espanyol i el 8,3% a Catalunya.. Aquestes dades posen de manifest que s'ha retornat als nivells dels anys previs a l'expansió econòmica.¹ Convé destacar que la inversió en construcció el 2010 se situava al voltant del 13% del PIB, 3 punts per sobre de la mitjana de la Unió Europea
- La caiguda anual del PIB al sector al segon trimestre de 2012 va ser del 7,1% per a l'Estat Espanyol i del 6,3% a Catalunya.²
- Les previsions per al tancament de 2012 apunten un retrocés important del sector, amb una reducció significativa de la demanda d'inversió, que en el cas de les infraestructures es situarà a l'entorn del -16% i en el cas de l'habitatge a l'entorn del 7%.³
- El preu mig del metre quadrat d'habitatge a l'Estat Espanyol al més de novembre de 2012 s'ha situat en 1.728 €/m². Aquesta xifra s'ha reduït un 7,9% respecte la mateixa data de l'any anterior (1.877,7 €/m²).
- Al segon trimestre de 2012, els ingressos d'explotació del sector s'han reduït un 4,4% respecte el mateix trimestre de 2011. Cal remarcar que aquesta reducció ha estat significativament menor respecte el període anterior (entre el 2010 i 2011 es van reduir un 17%). La contenció de la caiguda dels ingressos d'explotació es deu, principalment, a la contenció de la caiguda en l'edificació que només ha caigut un 1,2%, quan entre el 2010 i el 2011 va caure un 21,5%. D'altra banda, l'enginyeria civil sí que ha registrat una major caiguda dels ingressos (17%), quan entre el 2010 i el 2011 va ser del 2,7%.⁴

¹ Idescat (Institut d'estadística de Catalunya)

² Idescat (Institut d'estadística de Catalunya)

³ BBVA, Servei d'estudis de "La Caixa" i FUNCAS

⁴ "Informe de l'evolució de sector de la construcció", 2n trimestre de 2012. Confederación Nacional de la Construcción.

- L'import mitjà del crèdit hipotecari durant el segon trimestre de 2012 ha estat de 103.464 €. Això representa una variació interanual negativa del 7,8%. La durada mitjana de les hipoteques contractades durant el segon trimestre del 2012 se situa en 272 mesos (22,6 anys), 18 mesos inferior al mateix trimestre de 2011.⁵
- La licitació oficial a l'Estat Espanyol per al conjunt de la construcció durant el segon trimestre de 2012 va ser de 3.657,7 milions d'euros, un 46,85% menys respecte al total licitat durant el mateix període de l'any anterior. A Catalunya, aquesta xifra és de 353.502 milions d'euros, un 45,05% menys que l'any anterior.⁶
- Per tipus d'obra, la major reducció s'ha donat en la licitació destinada a l'edificació, que es redueix en un 54,36% a l'Estat Espanyol i en un 38,99% a Catalunya; d'altra banda, la licitació en obres d'enginyeria civil ha disminuït en un 43,63% a l'Estat Espanyol i un 50,33% a Catalunya.⁷
- Segons dades del Banc d'Espanya, durant el segon trimestre de 2012, el crèdit total concedit a les llars destinat a l'adquisició i rehabilitació d'habitatges suposa el 82,6% del total del crèdit concedit, la resta es dedica a l'adquisició de béns de consum de llarga durada (4,45%) o a altre finançament (12,95%).⁸

Dades d'ocupació

- La construcció va generar una part molt important dels llocs de treball que es varen crear a Catalunya a partir del 2000. Aquesta situació va canviar significativament a partir de 2008, any en el que es va produir una elevada destrucció d'ocupació en el sector.
- El nombre de persones ocupades al sector de la construcció a l'Estat Espanyol continua decreixent i el tercer trimestre de 2012 se situa en 1.136.800, el que suposa una taxa de variació interanual negativa del 17%. A Catalunya el nombre de treballadors se situa en 198.100 al tercer trimestre de 2012, el que suposa una reducció del 19,96% respecte el mateix trimestre de l'any anterior.
- El nombre de persones ocupades al sector a Catalunya suposa un 6'6% de la població activa i aproximadament el 17% del total de persones ocupades al sector a l'Estat.

⁵ Informe de l'evolució de sector de la construcció", 2n trimestre de 2012. Confederación Nacional de la Construcción.

⁶ Informe de l'evolució de sector de la construcció", 2n trimestre de 2012. Confederación Nacional de la Construcción.

⁷ Informe de l'evolució de sector de la construcció", 2n trimestre de 2012. Confederación Nacional de la Construcción.

⁸ Informe de l'evolució de sector de la construcció", 2n trimestre de 2012. Confederación Nacional de la Construcción.

- El cost salarial total per treballador, que comprèn: el salari base, els complements salarials i els pagaments de les hores extres o pagaments extraordinaris; s'ha mantingut pràcticament invariable durant el segon trimestre de 2012 respecte l'any anterior, i se situa en 1.939,73 € per treballador i mes.⁹
- A finals de setembre de 2012, a l'Estat Espanyol hi havia 757.400 persones aturades provinents del sector de la construcció, 25.000 més que el setembre de l'any anterior. Al respecte, cal destacar que els 757.400 aturats de la construcció representen el 16% dels aturats totals, quan la construcció només representa el 9,6% del PIB.¹⁰
- Al 2012 a l'Estat Espanyol hi ha 462.402 empreses al sector (construcció d'edificis, enginyeria civil i activitats de construcció especialitzada). A Catalunya, n'hi ha 85.047, el que suposa el 18'3% de les empreses de l'Estat. En ambdós casos, durant el darrer any s'ha reduït en nombre d'empreses del sector en un 5% i 5,4% respectivament.¹¹

Fonts: Darreres dades disponibles. INE; Fira de Barcelona; Fundación de las Cajas de Ahorro; ESADE; Confederación Nacional de la Construcción. Idescat (Institut d'estadística de Catalunya); BBVA, Servei d'estudis de "La Caixa" i FUNCAS; i SEPE.

⁹ Informe de l'evolució de sector de la construcció", 2n trimestre de 2012. Confederación Nacional de la Construcción.

¹⁰ SEPE i INE (Institut Nacional d'Estadística)

¹¹ INE

05 Perfils professionals més demandats

Perfils professionals de major qualificació

Perfil formatiu

La formació que es requereix als i les professionals de major qualificació de la construcció varia en funció de l'àmbit d'activitat en que s'ocupen: l'edificació o l'obra civil. En el cas de l'edificació, es requereix fonamentalment disposar de la titulació d'Arquitectura o del Grau d'Enginyeria de l'Edificació (equivalent a l'antiga Arquitectura Tècnica). Pel que fa a l'obra civil, la formació que se sol·licita és el grau d'enginyeria d'obra civil, enginyeria de la construcció i enginyeria geològica. De manera complementària, també es poden demanar màsters o postgraus d'especialització. Convé destacar que, els perfils professionals més qualificats són els que tenen el Màster en Camins, Canals i Ports, que equipara els tres graus d'enginyeria anteriors a l'antiga Enginyeria de Camins, Canals i Ports. Així mateix, per treballar en l'àmbit de la gestió de promocions immobiliàries, és molt útil disposar d'un mestratge en project management.

A banda de la formació reglada, també és convenient tenir un coneixement avançat en la utilització d'aplicacions ofimàtiques per a la gestió de la informació i la documentació, i dominar més d'un idioma, preferentment l'anglès.

Finalment, convé destacar que la situació del sector ha generat la necessitat de disposar de professionals formats en el sector però amb competències més transversals com la gestió o bé amb algun tipus d'especialització, per exemple, en sostenibilitat ambiental o urbanisme.

Perfil competencial

Aquests perfils professionals normalment s'ocupen en càrrecs de responsabilitat que han de prendre decisions que afecten directament a la gestió de projectes amb pressupostos molt elevats. Per tant, han de ser capaços d'analitzar dades qualitatives i quantitatives, i aplicar aquest anàlisi a la presa de decisions i aportació de solucions, ja sigui per assessorar a una persona externa a l'organització on treballa o interna.

Així mateix, aquests perfils solen gestionar equips de treball amb un nombre considerable de persones, per això, és molt convenient que disposin de les següents competències: planificació i organització; intel·ligència emocional; proactivitat; i capacitat per transmetre i rebre informació estratègica amb agents externs i interns.

Exemples de perfils professionals del Catàleg d'ocupacions del web Barcelona Treball

- ✓ [Facility Manager](#)
 - ✓ [Director/a d'execució de l'obra](#)
 - ✓ [Tècnic/a en rehabilitació d'edificis](#)
 - ✓ [Tècnic/a de control de qualitat de materials](#)
 - ✓ [Cap d'obra](#)
-

Perfils professionals de menor qualificació

Perfil formatiu

A priori, no hi ha formació mínima requerida més enllà de la formació reglada obligatòria, és a dir, educació primària i ESO. No obstant, la situació actual del sector ha incrementat la necessitat d'incorporar perfils especialitzats en els nivells inferiors de les obres, el que obliga a incrementar els nivells formatius dels perfils professionals amb menor qualificació del sector. Per tant, és fonamental assolir cada vegada més alguna especialització tècnica addicional mitjançant cursos formatius creats a l'efecte.

En aquest sentit, malgrat que la formació en el sector està poc reglada, les persones sense cap tipus de formació que abans exercien, per exemple, de paleta, hauran de realitzar cursos d'especialització que els proporcionin, per exemple, un carnet d'oficis o algun certificat de professionalitat que demostrin que tenen coneixements en construcció (s'hauran de convertir en el que s'anomena muntadors). Això, previsiblement, els facilitarà la incorporació al món de la construcció, i amb més garanties que les actuals.

Perfil competencial

Aquests professionals són els que, principalment, executen les obres i treballen en equip sota la responsabilitat d'un superior. En aquest sentit, les competències que resulten imprescindibles són la capacitat de planificació i organització, la capacitat per transmetre i rebre informació, la intel·ligència emocional, la preocupació per l'ordre i la qualitat i el treball en equip. Així mateix, són molt importants aspectes com la responsabilitat o la puntualitat, així com la flexibilitat laboral, per tractar-se d'un sector on el grau de temporalitat és elevat.

Exemples de perfils professionals del Catàleg d'ocupacions del web Barcelona Treball

- ✓ Paleta
 - ✓ Encofrador/a
 - ✓ Enrajolador/a
 - ✓ Muntador /a de plafons de cartró-guix
-

06

Escenaris de futur

Debilitats

- La progressiva desqualificació de la mà d'obra de la construcció ha repercutit en un alentiment en la incorporació de noves tecnologies que haurien generat en un increment de l'eficiència i la competitivitat. Aquesta desqualificació ha estat ocasionada, en gran mesura, per la manca de regulació pel que fa a formació necessària per treballar al sector i per la necessitat d'incorporar personal en èpoques de forta producció.
- Es tracta d'un sector molt intensiu en mà d'obra, el que implica poc valor afegit real i una productivitat més baixa que la d'altres sectors.
- El sector està molt subjecte als cicles econòmics i pateix oscil·lacions d'activitat molt més fortes que la resta de l'economia productiva.
- Es requereixen inversions importants de capital per posar en marxa projectes constructius, la qual cosa fa que sigui un sector molt dependent del sector financer (especialment en edificació) i del sector públic (especialment per a l'obra civil) pel que fa al finançament de les seves activitats.
- Les condicions laborals estan molt subjectes als cicles econòmics, a la temporalitat, a la feina intensiva en moments d'alta producció i a l'economia submergida.
- El sector presenta serioses dificultats per adaptar les normatives de seguretat i salut laboral. De fet, la construcció és un dels sectors que presenta més sinistralitat laboral.

Amenaces

- En edificació residencial, el fort estoc d'habitatges nous construïts en oferta pot contribuir a alentir el reinici de la seva activitat.
- Pel que fa a l'edificació no residencial i l'obra civil, la realització de noves retallades pressupostàries del sector públic pot comportar un allargament del període d'atonía actual.

- Tot i què el sector financer sembla haver passat el moment més agut de la seva crisi, encara manté indicadors crítics en aspectes com ara la morositat (en bona part derivada precisament del mercat hipotecari). En aquest sentit, és molt complex establir en quin moment es flexibilitzarà de nou la concessió de préstecs, la qual cosa afectarà necessàriament al futur immediat del sector de la construcció.
- Existeix un cert envelliment dels treballadors i treballadores amb qualificació mitjana, que són els que en moltes ocasions transmeten els coneixements sobre els oficis de menys qualificació als professionals que s'acaben d'incorporar al sector.
- L'àmbit de la rehabilitació, tot i ser el més emergent dins el sector, vindrà condicionat per les inversions privades.

Fortaleses

- La construcció ha estat, i probablement tornarà a ser, un sector clau per al desenvolupament de l'economia espanyola i catalana, tant pel pes que té en l'economia, com per les relacions que manté amb la resta sectors productius i de serveis.
- Una part molt important de la construcció és donar resposta a necessitats fonamentals i estratègiques, com ara un habitatge o una xarxa d'infraestructures adequades, en aquest sentit, la construcció és un sector que mai estarà en perill d'extinció.
- La incorporació de noves tecnologies de major precisió i seguretat han generat un increment de la qualitat dels resultats del sector i una major eficiència en l'execució de les obres.
- A Catalunya existeixen centres de formació professional i universitaris reconeguts a nivell estatal que cada any qualifiquen a professionals del sector com, per exemple, la Universitat Politècnica de Catalunya.
- La generalització de sistemes informàtics al sector, sobre tot en les fases de planificació, execució i supervisió d'obres, ha incrementat l'eficiència en la gestió de projectes constructius.

Oportunitats

- El gran estoc d'habitatges existents, nous i de segona mà, repercutirà positivament en l'àmbit de la rehabilitació, que possiblement acabarà consolidant-se com una de les branques d'activitat preferents del sector en el futur.

- La implantació progressiva de mesures d'eficiència energètica i mediambiental als edificis obre un camp molt extens d'especialització als tècnics del sector. Així mateix, el desenvolupament del model Smart City ofereix noves oportunitats, i al mateix temps, obliga a una major coordinació amb altres professionals procedents de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- La implantació de criteris de qualitat i de seguretat, i salut a l'obra, suposaran un reajustament del sector i, en el futur, es preveu un reforç d'aquests aspectes en recursos humans i materials.
- La construcció s'acabarà tecnificant per a aportar una major productivitat. Aquest fenomen, que ja és real en el camp de l'obra civil, acabarà arribant també a l'edificació. Això implicarà no només seguir avançant en el procés d'especialització professional ja iniciat, sinó també en la creació de nous perfils professionals.
- El desenvolupament de programes funcionals adreçats a millorar els serveis del edificis per incrementar la qualitat de vida de les persones (espais comunitaris, espais d'atenció a la tercera edat, pràctica pericial, *retail*, etc.) poden esdevenir una oportunitat per als perfils professionals de major qualificació del sector.

07 Enllaços d'interès

Organismes internacionals

Euroconstruct

<http://www.euroconstruct.org/>

Organismes nacionals

Asociación de Promotores Constructores de España (APCE)

<http://www.apce.es/>

Asociación de Empresas Constructoras de Ámbito Nacional (SEOPAN)

<http://www.seopan.es>

Confederación Nacional de la Construcción (CNC)

<http://www.portal-cnc.com>

Cambra Oficial de Contractistes d'Obres de Catalunya (CCOC)

<http://www.ccoc.es/>

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

<http://www.coac.net/>

Fundació Arquia

<http://www.arquia.es/Site>

Col·legi d'Aparelladors, Arquitectes Tècnics i Enginyers de l'Edificació de Barcelona

<http://www.apabcn.cat>

Institut Gaudí de la Construcció

<http://www.igaudi.org>

Institut de Tecnologia de la Construcció de Catalunya

<http://www.itec.cat>

Centre Tecnològic de la Construcció (IMAT)

<http://www.imat.cat>

Esdeveniments internacionals (fires, congressos, etc.)

Batimat – Salon International de la Construction (FR)

<http://www.batimat.com>

Esdeveniments nacionals (fires, congressos, etc.)

Construmat – Saló Internacional de la Construcció

<http://www.construmat.com>

Instalmat

<http://www.instalmat.es>

Portals temàtics nacionals

Construïble – Portal de la construcció sostenible

<http://www.construible.es>

Agenda de la Construcció Sostenible

<http://csostenible.net>

Portal sobre prevenció de riscos laborals

<http://www.prevencionintegral.com>

Asociación Española de Domótica

<http://www.cedom.es>

Cofinancen:

